

Формально-граматичні типи двоскладних речень із двопрефіксним дієслівним присудком дистрибутивної семантики

В. О. Лопата

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна
Corresponding author. E-mail: viktoryLopata2504@gmail.com

Paper received 21.10.17; Accepted for publication 28.10.17.

Анотація. У статті виокремлено два типи неповноти особової парадигми двопрефіксних неперехідних дієслів дистрибутивної семантики, визначено параметри використання таких дієслів у ролі присудка двоскладних речень, схарактеризовано дво-, три-, чотири- та багатокомпонентні типи формально-граматичної структури цих речень, установлено функції та морфологічне вираження другорядних членів, відзначено специфіку наповнення формально-граматичних типів двоскладних речень, присудки яких виражені двопрефіксними дієсловами у всіх особових формах множини та у формі третьої особи множини.

Ключові слова: двопрефіксні неперехідні дієслова неповної особової парадигми, двоскладне речення, присудок, формально-граматична структура, придієслівний керований другорядний член речення, детермінантний другорядний член речення, придієслівний некерований другорядний член речення.

Вступ. Поліпрефіксація дієслова широко відома як загальнослов'янське явище, що має свої особливості в кожній слов'янській мові [10, с. 3] й зафіксоване з давніх часів [3, с. 20]. Це граматичне явище досліджене в різних аспектах, проте деякі його питання потребують спеціального вивчення.

Короткий огляд публікацій з теми. Мовознавці досліджували поліпрефіксацію переважно як явище словотвору (В. С. Ільїн [5], Ю. В. Корольова [7], М. А. Кронгауз [8], О. В. Царук [16]), рідше – як засіб вираження аспектуальних значень дистрибутивності (Н. С. Ананьєва [1], Л. Л. Іванова [4]), множинності (С. О. Соколова [14]).

Українська мова вирізняється з-поміж інших слов'янських мов здатністю слів поєднуватися з багатьма префіксами – двома і більше [12, с. 267]. Наприклад, Н. Ф. Клименко встановила, що префікси максимально можуть займати до чотирьох позицій у слові [6, с. 20]. Л. І. Ройзензон констатував, що «кількість двопрефіксних дієслів у сучасних слов'янських мовах, порівняно з їхніми давніми складами біплексів, збільшилася» [10, с. 20].

Цікаву групу лексики в українській мові становлять двопрефіксні дистрибутивні дієслова з префіксом *по-*, утворені від префіксальних дієслів. У словниках зафіксовано чимало із таких дієслів, що мають повну особову парадигму. Поза увагою традиційно перебувають двопрефіксні дієслова з неповною особовою парадигмою в ролі організаційного центру семантичної та формально-граматичної структури двоскладних речень. Ці дієслова становлять великий корпус, що охоплює різні лексико-семантичні групи в межах кожного різновиду неповноти особової парадигми. Проте їхня здатність породжувати речення зовсім не вивчена. Саме цим зумовлений вибір теми пропонованої статті та її **актуальність** у контексті нинішніх досліджень реченнєвотвірного потенціалу дієслів.

Мета нашого дослідження – створити формально-граматичну типологію двоскладних речень із двопрефіксними неперехідними дієсловами неповної особової парадигми, утвореними за допомогою початкового префікса *по-*. **Об'єктом** дослідження є двоскладні речення, організаційним центром яких слугують дієслівні присудки у трьох особових формах множини та

лише у формі третьої особи множини.

Результати та їх обговорення. Двопрефіксні неперехідні дієслова з дистрибутивним значенням належать до різних лексико-семантичних груп. Найактивніше з кількома префіксами поєднуються дієслова різноспрямованого руху й переміщення (*бігати, їздити, лазити, літати, падати, плавати, повзати, скакати, ходити* та ін.) і дієслова процесу й стану (*в'янути, гаснути, мерзнути сохнути, тухнути* та ін.). Залежно від лексико-семантичної групи та виконавця дії чи носія процесу або стану двопрефіксні неперехідні дієслова з дистрибутивною семантикою, утворені за допомогою префікса *по-* від іншого префіксального дієслова, формують два типи неповноти особової парадигми:

1. Дієслова руху й переміщення, зміни місцеположення, що вказують на численних виконавців дії та вживаються тільки у трьох особових формах множини, напр.: *повбігати, повлітати, повпливати, повходити, повибігати, повиходити, повискакувати, повипливати, повиповзати, повилітати, позабігати, позалітати, позаплатити, позапоззати, позаходити, позскакувати, понабігати, понаїжджати, поналазити, понаповзати, понаходити, попідбігати, попідлітати, попідходити* і т. ін. В українській мові понад 50 таких двопрефіксних дієслів.

2. Дієслова процесу та стану, які, на противагу дієсловом попередньої групи, указують на численні об'єкти повідомлення, що є назвами неістот, і мають лише форму третьої особи множини, напр.: *повідмерзати, повідпадати, позасихати, попередгоряти, попередсихати, попрігасати, порозкисати, порозцівати* та ін.

Двопрефіксні неперехідні дієслова зі значенням руху й переміщення, зміни місцеположення, уживані лише в трьох формах множини, не утворюють двокомпонентної формально-граматичної структури двоскладного речення, тобто мінімальної структури, що складається з підмета і присудка. Оскільки ці дієслова вказують на численних виконавців дії, то в позиції підмета вжиті іменники – назви осіб та займенникові іменники у формі множині. Із формально-граматичного погляду дієслова руху об'єднані співвіднесенням з типовими граматичними питаннями: *звідки?, куди?*, тобто, як зазначає С. М. Сайкієва, «для

них обов'язковою є позиція спрямованості руху, або, іншими словами, наявність обставини місця» [13, с. 5]. І тому мінімальне наповнення речення з такими дієсловами становить три компоненти, напр.: *Діти повибігали (звідки?) з-за столу* (І. Малкович); *Повибігали чоловіки (куди?) надвір* (А. Головка). Домінантними є компоненти, що вказують на пункт, з якого виходить рух, і пункт, у якому цей рух припиняється [9, с. 126]. На думку М. І. Степаненка, «без просторового орієнтира в одних випадках неможливо, а в інших досить складно вказати на локалізацію будь-якої процесуальної ознаки» [15, с. 28].

Залежно від кількості другорядних членів речення, поєднаних із дієслівним присудком, вираженим такими двопріфіксними неперехідними дієсловами з дистрибутивним значенням, чи із предикативною основою, до складу якої входять такі дієслова, виокремлюємо *три-* та *багатокомпонентні* типи формально-граматичні структури двоскладних речень.

У трикомпонентній формально-граматичній структурі двоскладних речень домінує тип, третій компонент якого є придієслівним керованим другорядним членом речення зі значенням вихідного пункту руху, напр.: *Із сусідніх палат повибігали хворі і персонал* (Л. Вайт); *Діти повибігали з-за столу* (І. Малкович); *З хати повибігали діти* (І. Нечуй-Левицький); *...із сусідніх світлиць повиходили старші панотчики і старші пані* (І. Франко); *Вершники позскакували з коней* (Ю. Яновський); або придієслівним керованим другорядним членом речення зі значенням кінцевого пункту руху, напр.: *Повбігали в хату діти* (В. Самійленко); *...наганячі повбігали в барак* (А. Чайковський); *Мотрині діти... повибігали в сінці* (І. Нечуй-Левицький); *На ганок повибігали обидва панічі* (І. Нечуй-Левицький); *...усі позскакували в машини* (М. Дочинець); *Усі поперебігали на цей бік* (Словник Грінченка); *Повиходили [рибалки] на берег* (Б. Грінченко); *Гості позаходили до хати* (Н. Кобринська). Типовим виразником третього компонента є прийменниково-відмінкові форми з просторовими значеннями вихідного та кінцевого пункту руху, менш представлені обставинні прислівники із цими значеннями, напр.: *Повибігали чоловіки надвір* (А. Головка).

Багатокомпонентна формально-граматична структура двоскладних речень, породжених двопріфіксними неперехідними дієсловами неповної особової парадигми з дистрибутивним значенням, представлена різними наборами другорядних членів речення. Придієслівні керовані другорядні члени зі значеннями вихідного та кінцевого пункту руху або вжиті обидва, або наявний один із них, але з іншим другорядним членом речення. Залежно від цього виокремлюємо три основні типи формально-граматичної структури: 1) двоскладні речення з двома різновекторними придієслівними керованими другорядними членами речення, що дають конкретизоване визначення сфери переміщення суб'єктів (з вихідного пункту до кінцевого); 2) двоскладні речення з придієслівним керованим другорядним членом речення зі значенням вихідного або кінцевого пункту й детермінантним другорядним членом; 3) двоскладні речення з придієслівним керованим другорядним членом речення зі значенням

вихідного пункту або кінцевого пункту та придієслівним некерованим другорядним членом речення.

Формально-граматична структура першого типу двоскладних речень представлена комбінацією придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням вихідного пункту руху та придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням кінцевого пункту руху, виражених прийменниково-відмінковою формою, напр.: *Діти з сирітського будинку повибігали в сад* (Я. Корчак); *З глухих кутків аж на вигін повиходили* [селяни] (А. Головка).

Другий тип багатокомпонентної формально-граматичної структури двоскладних речень представлений комбінаціями, сформованими з придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням вихідного пункту руху й часового детермінанта, напр.: *Одразу ж люди повибігали з хат* (С. Талан); *Тоді всі повиходили з машин* (О. Гриценко); *Потім [всі] повиходили з кав'ярні* (Ю. Яновський); або з придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням кінцевого пункту руху й часового детермінанта, напр.: *Незабаром повиходили в хату й другі* [товариші Чіпки] (Панас Мирний); *Діти вранці... повбігали в хату* (І. Ле); *Підвечір усі дітлахи повибігали на вулицю* (Б. Шлапак); або з придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням вихідного пункту руху і причинного детермінанта, напр.: *Терентій Прокопович і Федора повибігали на той галас з покоїв* (І. Нечуй-Левицький); або з придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням кінцевого пункту руху і причинного детермінанта, напр.: *Терентій і Федора ...з дива повибігали на ганок* (І. Нечуй-Левицький); *Молодці повбігали в гостинну за ділом і без діла* (І. Нечуй-Левицький). Обмеженіше представлені багатокомпонентні формально-граматичні структури, сформовані комбінацією з придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням вихідного пункту руху, причинного та часового детермінанта, напр.: *...на сполох повибігали [люди] оце з хат уночі* (А. Головка).

Третій тип багатокомпонентної формально-граматичної структури двоскладних речень сформований із різних наборів придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням вихідного чи кінцевого пункту руху та придієслівного некерованого другорядного члена. Найпоширенішим є поєднання придієслівного некерованого другорядного члена, експлікованого дієприслівниковим зворотом, що передає значення способу дії, рідше якісно-означальним прислівником, і придієслівного керованого другорядного члена зі значенням вихідного чи кінцевого пункту руху, вираженого прийменниково-відмінковою формою, напр.: *...з другого покою... повибігали пані, плещучи в долоні* (М. Павлик); *Не дуже відчиняючи ворота, всі повбігали [в клуню]* (Б. Грінченко); *Жінки демонстративно повиходили з салону* (І. Вільде); *... вони мовчки попідходили до споконвічної шафи* (Панас Мирний).

Окремий різновид неповноти особової парадигми репрезентують двопріфіксні дієслова процесу та стану, що вживаються тільки в третій особі множини. Вони передбачають численних суб'єктів процесу або

стану, що є назвами неістот: *повідмерзати, повіднадати, позасихати, попередгоряти, попередсихати, попередсигати, порозкисати, порозцвітати* та ін. Особливістю цих дієслів є те, що роль підмета з ними можуть виконувати іменники – назви як конкретних предметів (напр.: *...попередгорали лампочки* (Г. Тютюнник); *Сухі грудочки порозкисали* (М. Глухенький), так і будь-яких об'єктів живої (рослини, тварини) та неживої (зорі, рідини) природи (напр.: *Дивні заморські яблуні, кримські груші повідмерзали, повсихали* (Панас Мирний); *...повсихали Сади зелені...* (Т. Шевченко); *Були ставки – повсихали* (П. Чубинський). Це значно розширює реченнєпо-роджувальну здатність омонізованих дієслів.

Деякі двопріфіксні дієслова з дистрибутивним значенням передають процес, що є спільним для двох і більше неістот, напр.: *попередсихати* – блузки, сорочки тощо; болота, річки та ін., напр.: *Річки за літо так попередсихали* (З. Тулуб); *Сорочки не попередсихали* (Словник Грінченка); *позамерзати* – ставки, річки; вікна, риби, напр.: *Як тільки позамерзали ріки* (Г. Нудьга); *Вікна позамерзали* (В. Еллан); *...позамерзають у ріках риби...* (О. Гончар); *попередсигати* – зірки; ліхтарі, свічки, напр.: *Зірочки трохи попередсигали* (Г. Григоренко); *...навіть вуличні ліхтарі якось раптово попередсигали* (Ю. Бедзик); *порозкисати* – дороги, стежки тощо; черевики, чоботи, напр.: *...немоцні дороги геть порозкисали* (У. Самчук); *...а чисто порозкисали* [чоботи] (Словник Грінченка) та ін.

Залежно від кількості другорядних членів речення, поєднаних із дієслівним присудком, вираженням двопріфіксними дієсловами неповної особової парадигми з дистрибутивним значенням, чи із предикативною основою, до складу якої входять такі дієслова, виокремлюємо *дво-, три-* та *чотирикомпонентні* формально-граматичні структури двоскладних речень.

Оскільки такі двопріфіксні дієслова передбачають своєю семантикою численних суб'єктів процесу чи стану, що є назвами неістот, то вони формують двокомпонентну (підметово-присудкову) формально-граматичну структуру речення, напр.: *Повідадали бруньки; Повсихали дерева; Повисихали річки; Попередсигали свічки; Порозкисали сухарі; Порозцвітали квіти* та ін.

Значно частіше присудок у формі третьої особи множини, експлікований двопріфіксними дистрибутивними дієсловами, уходить до організаційного центру трикомпонентних формально-граматичних структур, що розрізняються характером другорядного члена та його зв'язком з іншими членами речення. Відповідно до цих ознак їх об'єднано в чотири типи.

Ядерну позицію посідають двоскладні речення з детермінантним другорядним членом, пов'язаним із їхньою предикативною основою загалом, куди входить двопріфіксне дистрибутивне дієслово. Найактивнішим поширювачем трикомпонентної формально-синтаксичної структури є детермінантний другорядний член речення, що передає просторове значення локалізації процесу чи стану неістоти. Він виражений прийменниково-відмінковою формою, рідше – означальними просторовими та обставинними прислівниками місця й напрямку [2, с. 114], напр.: *Рожі скрізь*

порозцвітали (П. Грабовський); *Повсихали щепи* В *батьківському саду* (М. Руденко); *...золоті лілеї порозцвітали на темній воді* (С. Васильченко); *Зорі довкола нього... попередсигали* (В. Шевчук); *Поля над Одером порозкисали* (Л. Дмитерко); *На щоках позасихали патьоки сліз* (У. Самчук); *...позамерзають у ріках риби...* (О. Гончар).

Так само широко представлений у трикомпонентній формально-граматичній структурі детермінантний другорядний член речення, що визначає причину породження процесу чи стану неістоти, експлікований переважно прийменниково-відмінковими формами, які мають ширші функціональні можливості у вираженні причинових значень [2, с. 39], напр.: *Внаслідок безголового господарювання попередсихали сотні малих річок* (К. Сушко); *...попередсихали* [ріки] од *спеки* (С. Васильченко).

Крім типових просторового та причинового значень, детермінантний другорядний член у трикомпонентній формально-граматичній структурі двоскладного речення може виражати і часове значення, зокрема відтинок часу, упродовж якого тривав процес або стан (напр.: *Річки за літо так попередсихали* (З. Тулуб); *За ніч пайки повсихали* (Г. Тютюнник), або момент, з якого ці процеси чи стани розпочалися (напр.: *...що ввечора позамерзали* [каложки] (Панас Мирний).

Третій компонент формально-граматичної структури двоскладних речень рідше представлений придієслівним некерованим другорядним членом, вираженням переважно якісно-означальними і зрідка – прислівниками міри й ступеня [2, с. 137, 145], за допомогою яких повідомляють про якісний чи кількісний вияв процесу або стану, напр.: *Порозцвітали гарно квіти* (Л. Глібов); *...і зірочки трохи попередсигали* (Г. Григоренко); *Зовсім позасихали мої квіти* (І. Кочерга); *Навіть вуличні ліхтарі якось раптово попередсигали* (Ю. Бедзик).

Чотирикомпонентна формально-граматична структура двоскладних речень із двопріфіксними дієсловами неповної особової парадигми в ролі присудка, вираженого третьою особою множини, репрезентована різними наборами другорядних членів речення, залежно від яких вирізняємо такі типи структур: 1) підмет + присудок + придієслівний керований другорядний член + просторовий детермінант; 2) підмет + присудок + причиновий детермінант + прислівний некерований другорядний член речення; 3) підмет + присудок + просторовий детермінант (кілька) + причиновий детермінант; 4) підмет + присудок + придієслівний керований другорядний член + прислівний некерований другорядний член.

Перший тип формально-граматичної структури представлений комбінацією просторового детермінанта (кілька), вираженого прийменниково-відмінковою формою, і придієслівного керованого другорядного члена зі значенням суб'єкта процесу або стану, вираженого прийменниковою формою родового відмінка чи формою давального відмінка, напр.: *...у нього повідмерзали пальці на обох ногах* (Ю. Мушкетик); *...мені на обох ногах повідпадали нігті на пальцях* (І. Франко).

До другого типу чотирикомпонентної формально-

граматичної структури входять причинний детермінант, експлікований прийменниково-відмінковою формою, та прислівний некерований другорядний член речення, репрезентований означальним прислівником міри й ступеня, що передає кількісний вияв процесу чи стану, напр.: *...гірські дороги зовсім порозкисали від безперестанної мжі* (І. Нижник).

Третій тип чотирикомпонентної формально-граматичної структури двоскладних речень сформований із просторового детермінанта (або кількох), вираженого прийменниково-відмінковою формою, та причинного детермінанта у прийменниково-відмінковій формі, що визначає причину процесу чи стану, у якому перебуває неістота, напр.: *На півдні й у багатьох селах центрального регіону через відсутність дощів попересихали джерела прісної води* (Ю. Авраменко)

Найменш поширений тип формально-граматичної структури двоскладних речень, до складу якої входить придієслівний керований другорядний член із суб'єктивним значенням носія фізичного стану, виражений прийменниково-відмінковою формою, та прислівний некерований другорядний член речення, експлікований якісно-означальним прислівником, що передає якісну характеристику стану, напр.: *У наших співаків швидко попересихали горла* (І. Франко).

Висновки. Типологія формально-граматичної структури двоскладних речень із двопріфіксними дієсловами дистрибутивної семантики, утвореними за допомогою префікса *по-* від іншого префіксального дієслова, зумовлена характером неповноти їхньої особової парадигми. Двопріфіксні дистрибутивні дієслова, уживані у трьох особових формах множини, не формують двокомпонентного (підметово-

присудкового) речення, тому що в ролі його організаційного предикативного центру вони обов'язково супроводжуються позицією придієслівного керованого другорядного члена речення зі значенням вихідного або кінцевого пункту руху, що зумовлює обов'язкове породження ними трикомпонентної формально-граматичної структури речення. Характерною особливістю багатокомпонентної формально-граматичної структури таких двоскладних речень є домінування в ній керованих другорядних членів зі значеннями вихідного та кінцевого пункту руху і другорядних детермінантних членів із причинним та часовим значеннями.

Двопріфіксні дієслова дистрибутивної семантики, уживані лише у формі третьої особи множини, на противагу дієсловам першої групи, утворюють двокомпонентну (підметово-присудкову) формально-граматичну структуру речення. Ядро двоскладних речень із таким дієслівним присудком становлять речення із трикомпонентною та чотирикомпонентною формально-граматичною структурою. Найуживанішим третім компонентом є детермінантний другорядний член речення, що передає просторове, причинне або часове значення, рідше представлений придієслівний некерований другорядний член речення. Специфіку чотирикомпонентної формально-граматичної структури двоскладних речень визначає спорадичне використання в ній керованого другорядного члена, обмеженого лише семантикою носія процесу або стану, широка репрезентація детермінантних другорядних членів із просторовим і причинним значеннями та вибіркоче вживання придієслівного некерovanого другорядного члена з якісно- й кількісно-означальною семантикою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьева Н. Е. Дистрибутивный способ глагольного действия в древнепольском языке // Труды аспектологического семинара филологического факультета МГУ имени М. В. Ломоносова / Н. Е. Ананьева. – М. : МАКС Пресс, 2004. – Т. 4. – С. 9–24.
2. Висоцький А. В. Синтаксична сфера прислівника в українській літературній мові / А. В. Висоцький. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. – 328 с.
3. Дмитриева О. И. Сочетаемость структурных компонентов полипрефиксальных глаголов с вторичной приставкой *по-* / О. И. Дмитриева // Единицы языка и их функционирование / Межвуз. сб. науч. Трудов. – Саратов, 1997. – Вып. 3. – С. 20–24.
4. Иванова Л. Л. Семантико-синтаксична структура речень із дистрибутивними предикатами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л. Л. Иванова. – К., 2007. – 23 с.
5. Ільїн В. С. Префікси в сучасній українській мові / В. С. Ільїн. – К. : Вид-во Академії наук УРСР, 1953. – 164 с.
6. Клименко Н. Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови / Н. Ф. Клименко. – К. : Наукова думка, 1973. – 186 с.
7. Королева Ю. В. Полипрефиксальные глаголы в русском языке : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 «Русский язык» / Ю. В. Королева. – Томск, 2003. – 23 с.
8. Кронгауз М. А. Приставки и глаголы в русском языке : семантическая грамматика / М. А. Кронгауз. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1998. – 288 с.
9. Леута О. І. Структура і семантика дієслівних речень в українській літературній мові : [монографія] / О. І. Леута. – К. : Такі справи, 2008. – 208 с.
10. Ройзензон Л. И. Многоприставочные глаголы в русском и других славянских языках: [учебное пособие] / Л. И. Ройзензон. – Самарканд: СГУ им. А. Навои, 1974. – 243 с.
11. Ройзензон Л. И. Славянская глагольная полипрефиксация : автореф. дис. на соискание учен. степени докт. филол. наук : спец. 10.02.02 «Русский язык» / Л. И. Ройзензон. – Минск: Институт языкознания имени Якуба Коласа, 1970. – 103 с.
12. Русанівський В. М. Префіксальний словотвір // Словотвір сучасної української мови / В. М. Русанівський. – К. : Наукова думка, 1979. – С. 228–284.
13. Сайкієва С. М. Глаголы движения-перемещения в современном русском языке : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 «Русский язык» / С. М. Сайкієва. – Алма-Ата, 1970. – 16 с.
14. Соколова С. О. Поліпрефіксація як засіб вираження множинності в сучасній українській мові порівняно з російською та білоруською // Категорії глагольної множественности в славянских и неславянских языках синхронии и диахронии: Сборник статей / С. О. Соколова. – Охрид, 2011. – С. 86–93.
15. Степаненко М. І. Просторові поширювачі у структурі простого речення: [монографія] / М. І. Степаненко. – Полтава : АСМІ, 2004. – 463 с.
16. Царук А. В. Семантико-грамматические и стилистические параметры многоприставочных глаголов украинского языка : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 «Языки народов СССР

/ украинский язык» / А. В. Царук. – Днепропетровск, 1990. – 18 с.

REFERENCES

- Anan'eva N. E. Distributive mode of verbal action in the Ancient Polish language // Proceedings of Aspects Seminar of Philology Faculty of Moscow State University named M. V. Lomonosov / N. E. Anan'eva. – M.: MAKSS Press, 2004. – Vol. 4. – P. 9–24.
- Vysotsky A. V. The syntactic scope of adverb in the Ukrainian literary language / A. V. Vysotsky. – K.: Publishing House Dmitry Burago, 2013. – 328 p.
- Dmitrieva O. I. Compoundability of structural components poly-prefixal verbs with a secondary prefix *no-* / O. I. Dmitrieva // Units of language and their functioning / Interdisciplinary. Sat scientific Trudov. – Saratov, 1997. – Ins. 3. – P. 20–24.
- Ivanova L. L. Semantic-syntactic structure of sentences with distributive predicates: author's abstract. diss. for obtaining sciences. of Degree Candidate filol sciences: speciality 10.02.01 "Ukrainian language" / L. L. Ivanova. – K., 2007. – 23 p.
- Ilyin V. S. Prefixes in modern Ukrainian language / V. S. Ilyin. – K.: View of Academy Sciences of USSR, 1953. – 164 p.
- Klimenko N. F. The system of affixal word-formation of modern Ukrainian language / N. F. Klymenko. – K.: Scientific Opinion, 1973. – 186 p.
- Koroleva Y. V. Polyprefix verbs in Russian language: author's abstract. diss. for obtaining sciences. of Degree Candidate filol sciences: speciality 10.02.02 "Russian Language" / Y. V. Koroleva. – Tomsk, 2003. – 23 p.
- Krongauz M. A. Prefixes and verbs in the Russian language: semantic grammar / M. A. Krongauz. – M.: School "Languages of Russian Culture", 1998 – 288 p.
- Leuta O. I. Structure and semantics of verbal sentences in the Ukrainian literary language: [monograph] / O. I. Leuta. – K.: Such cases, 2008. – 208 p.
- Royzenzon L. I. Multiprefixal verbs in the Russian language and other Slavic languages / L. I. Royzenzon. – Samarkand: SGU nam. A. Navoi, 1974. – 243 p.
- Royzenzon L. I. Slavic verbal polyprefixation: author's abstract. diss. for obtaining sciences. of Degree Candidate filol sciences: speciality 10.02.02 "Russian Language" / L. I. Royzenzon. – Minsk: Institute of Linguistics named after Yakub Kolas, 1970. – 103 p.
- Rusanovsky V. M. Prefixal word building // The Word building of modern Ukrainian Language / V. M. Rusanivsky. – K.: Scientific Opinion, 1979. – P. 228–284.
- Saykieva S. M. The verbs of movement in modern Russian: author's abstract. diss. for obtaining sciences. of Degree Candidate filol sciences: speciality 10.02.02 "Russian Language" / S. M. Saykieva. – Alma-Ata, 1970. – 16 p.
- Sokolova S. O. Polyprefixation is mean of expression plurality in modern Ukrainian language in comparison with Russian and Byelorussian // Categories of verbal plurality in Slavic and non-Slavic languages of synchronism and diachronism: Collected papers / S. O. Sokolov. – Ohrid, 2011. – P. 86–93.
- Stepanenko M. I. Spatial distributors in the structure of a simple sentence: [monograph] / M. I. Stepanenko. – Poltava: ASMI, 2004. – 463 p.
- Tsaruk A. V. Semantic-grammatical and stylistic parameters of multiprefixal verbs of Ukrainian language: : author's abstract. diss. for obtaining sciences. of Degree Candidate filol sciences: speciality 10.02.02 "Languages of the peoples USSR" / "Ukrainian language" / A. V. Tsaruk. – Dnipropetrovsk, 1990. – 18 p.

The formal-grammatical types of two-parts sentences with two-prefix verbal predicate of distributive semantics

V. O. Lopata

Abstract. The article deals two types of incompleteness personal paradigm two-prefix intransitive verbs of distributive semantics. The parameters of using such verbs as predicate of two-compound sentences have determined. The two-, three-, four- and multi-component types of formal-grammatical structure these sentences have characterized. The functions and morphological expression of secondary parts have established. The specifics of filling formal-grammatical types of two-compound sentences has noted. The predicates are expressed two-prefix verbs in all personal forms of plural and form of third person plural.

Keywords: *two-prefix intransitive verbs of incomplete personal paradigm, two-compound sentence, predicate, formal-grammatical structure, verbal-control secondary parts of sentence, determinant secondary parts of sentence, verbal-uncontrollable secondary parts of sentence.*

Формально-грамматические типы двусоставных предложений с дупривставочным глагольным сказуемым дистрибутивной семантики

В. А. Лопата

Аннотация. В статье выделены два типа неполноты личной парадигмы дупривставочных непереходных глаголов дистрибутивной семантики, определены параметры использования таких глаголов в роли сказуемого двусоставных предложений, охарактеризованы двух-, трех-, четырех- и многокомпонентные типы формально-грамматической структуры этих предложений, установлено функции и морфологическое выражение второстепенных членов, отмечено специфику наполнения формально-грамматических типов двусоставных предложений, сказуемые которых выражены дупривставочными глаголами во всех личных формах множеств и в форме третьего лица множественного числа.

Ключевые слова: *дупривставочные непереходные глаголы неполной парадигмы, двусоставные предложения, сказуемое, формально-грамматическая структура, приглагольный управляемый второстепенный член предложения, детерминантный второстепенный член предложения, приглагольный неуправляемый второстепенный член предложения.*